

Μόλις 58 λεπτά χρειάστηκαν για να εκτελεστεί η αποστολή που έστειλε τον άνθρωπο να κάνει μια περιφορά στο διάστημα, γύρω από τον πλανήτη μας, και να επιστρέψει σώος στη Γη. Ήταν από τις 9.57' ως τις 10.55' τοπική ώρα Μπαϊκονούρ, στις 12 Απριλίου του 1961. Ως τότε, όμως, είχαν προηγηθεί πολλά.

Από τον καιρό που ο Λουδοβίκος Παστέρ έκανε εμβόλια σε σκύλους, πριν ν' αποτολμήσει να τα κάνει σε άνθρωπο, τα σκυλιά, οι ποντικοί και οι πίθηκοι απέκτησαν το όχι ευχάριστο προνόμιο να υφίστανται πρώτοι κάθε ανθρώπινη έμπνευση. Στους κινδύνους του διαστήματος, οι Αμερικανοί άρχισαν να πειραματίζονται πρώτοι: Από τις αρχές του 1948. Τότε είναι που έβαλαν ένα πιθηκάκι βάρους τεσσάρων κιλών στον κώνο ενός πυραύλου V-2 και το έστειλαν να κάνει βουτιά στο διάστημα και να ξαναπέσει στη γη. Οι Σοβιετικοί τους μιμήθηκαν, την ίδια χρονιά, χρησιμοποιώντας εκπαιδευμένα σκυλιά. Έκαναν βαλλιστικές βουτιές στο διάστημα και ξαναγυρνούσαν στη Γη. Ακόμη, δεν μπορούσε να γίνει λόγος για τροχιά γύρω από τον πλανήτη.

Ένα μήνα μετά την εκτόξευση του Σπούτνικ 1, οι Σοβιετικοί έστειλαν τη σκυλίτσα Λάικα (Σγουρομαλλίτσα) με τον Σπούτνικ 2, να κάνει μια διαστημική τροχιά γύρω απ τη γη. Ήταν 3 Νοεμβρίου του 1957. Η Λάικα μπήκε στον δορυφόρο ζωντανή και γύρισε πεθαμένη. Η πτήση της, όμως, πρόσφερε πολύτιμες πληροφορίες στους επιστήμονες. Έτσι, στις 20 Αυγούστου του 1960, με τον δορυφόρο Σπούτνικ 5, εκτοξεύτηκαν στο διάστημα και οι σκυλίτσες Στρέλκα και Μπέλκα. Μπήκαν σε κανονική τροχιά και ξαναγύρισαν σώες και αβλαβείς. Ήταν τα πρώτα έμβια πλάσματα που βρέθηκαν σε κανονική τροχιά στο διάστημα και ξαναγύρισαν ζωντανά. Λίγο καιρό αργότερα, η Στρέλκα γέννησε έξι κουταβάκια. Οι Σοβιετικοί έστειλαν ένα από αυτά δώρο στον τότε πρόεδρο των ΗΠΑ Τζον Κένεντι.

Τον Ιανουάριο του 1961, στα πλαίσια του προγράμματος Μέρκιουρι, οι Αμερικανοί έστειλαν τον χιμπατζή Χαμ να κάνει μια βαλλιστική βουτιά 16,5 λεπτών στο διάστημα. Κι αυτός ξαναγύρισε ζωντανός. Ο επόμενος που έκανε κανονική διαστημική τροχιά, ήταν ο κοσμοναύτης Γιούρι Γκαγκάριν, στις 12 Απριλίου του 1961.

Από την ώρα που οι σκυλίτσες Στρέλκα και Μπέλκα γύρισαν ζωντανές από το διάστημα (20.8.1960), μέσα στο σοβιετικό Σπούτνικ 5, η διαστημική πτήση του ανθρώπου ήταν μόνο ζήτημα χρόνου. Ο άνθρωπος που θα ακολουθούσε, ο Γιούρι Γκαγκάριν, ήταν ταγματάρχης της σοβιετικής αεροπορίας και, το 1961, αριθμούσε μόλις 27 χρόνια ζωής (γεννήθηκε το 1934).

Στις 12 Απριλίου του 1961, ο Γκαγκάριν έφτασε με το αυτοκίνητό του στο κοσμοδρόμιο του Μπαϊκονούρ. Το διαστημόπλοιο «Βοστόκ 1» (Ανατολή 1) τον περίμενε για την πρώτη επανδρωμένη πτήση. Ο Γκαγκάριν πήρε τη θέση του, έλεγξε τα όργανα, ήταν έτοιμος. Στις 9.07' τοπική ώρα, οι πύραυλοι πυροδοτήθηκαν. Το Βοστόκ έφυγε με ταχύτητα 28.000 χλμ. την ώρα. Στις 9.57', ο Γκαγκάριν γνώριζε, πρώτος απ' όλους τους ανθρώπους, ένα συγκλονιστικό θέαμα: Τη Γη, όπως φαίνεται από το διάστημα. Συμπλήρωσε μια πλήρη περιφορά γύρω από τον πλανήτη μας στο διάστημα και προσγειώθηκε σ' ένα αγρόκτημα, στις 10.55' ακριβώς. Ολόκληρη η επιχείρηση, που έστειλε τον άνθρωπο στη διαστημική εποχή, κράτησε 108 λεπτά.

Ενθουσιασμένος αλλά και βαθύτατα συγκινημένος, ο ταγματάρχης Γιούρι Γκαγκάριν δήλωσε:

«Έβλεπα την κόκκινη λάμψη των φλογών που μαινονταν γύρω από το διαστημόπλοιο. Βρισκόμουν μέσα σε μια πύρινη σφαίρα που έκανε βουτιά προς τη Γη».

Ο Γκαγκάριν είχε μπροστά του ακόμα επτά χρόνια ζωής. Σκοτώθηκε, το 1968, σε αεροπορικό δυστύχημα.

Προηγουμένως, στις 5 Μαΐου του 1961, ο Αμερικανός Άλαν Σέπάρντ έκανε μια βαλλιστική βουτιά στο διάστημα κι έπεσε στον Ατλαντικό χωρίς να κάνει περιφορά γύρω από τη Γη. Όπως ο ίδιος είπε χαριτολογώντας, ήταν «ο συνδυαστικός κρίκος ανάμεσα στον χιπατζή Χαμ και στον άνθρωπο». Τον Αύγουστο του 1961, ο Σοβιετικός Γκέρμαν Τιτόφ, με το διαστημόπλοιο «Βοστόκ 2», έκανε 17 περιφορές, γύρω από τη Γη, πριν να προσγειωθεί. Ο πλοίαρχος των πεζοναυτών, αστροναύτης Τζον Γκλεν, εκτοξεύτηκε στις 20 Φεβρουαρίου του 1962, έκανε τρεις περιφορές γύρω από τη Γη και βούτηξε στη θάλασσα. Ήταν ο πρώτος Αμερικανός, που μπήκε σε διαστημική τροχιά.

Τα επόμενα βήματα, ήταν ακόμη πιο συγκλονιστικά.

Η Βαλεντίνα Τερέσκοβα γεννήθηκε στις 6 Μαρτίου του 1937, στη Σοβιετική Ένωση. Μεγαλώνοντας, έγινε ένα όμορφο κορίτσι με θεληματικό πρόσωπο. Έπιασε δουλειά εργάτρια σε νηματοουργείο αλλ' αγαπούσε με πάθος τη μηχανική και την τεχνολογία. Γράφτηκε στο Πολυτεχνείο, το οποίο τελείωσε με πολύ καλές επιδόσεις. Στα 1959, έγινε αλεξιπτωτίστρια και πραγματοποίησε 126 ρίψεις. Ο αριθμός αυτός και οι άρτιες τεχνικές της γνώσεις ήταν αρκετά εφόδια, ώστε να μην την πάρουν στην κοροϊδία, όταν αποκάλυψε το πραγματικό της όνειρο: Ήθελε να γίνει κοσμοναύτης.

Στα 1962, πέρασε την πόρτα του κέντρου εκπαίδευσης αστροναυτών. Εκεί, γνωρίστηκε με τον αστροναύτη Αντριάν Νικολάγιεφ. Αγαπήθηκαν. Τον Αύγουστο του 1962, ο Νικολάγιεφ κι ο Πάβελ Πόποβιτς πραγματοποίησαν ένα τολμηρό εγχείρημα. Με τα Βοστόκ 3 και 4, εκτοξεύτηκαν με διαφορά μιας μέρας και προσγειώθηκαν με διαφορά έξι λεπτών. Δέκα μήνες αργότερα, ανακοινώθηκε η αποστολή της: Μαζί με τον Βαλερί Μπουκόφσκι, θα επαναλάμβανε το προηγούμενο πείραμα και, ταυτόχρονα, θα ήταν η πρώτη γυναίκα που θα έμπαινε σε τροχιά στο διάστημα.

Ο Μπουκόφσκι εκτοξεύτηκε με το Βοστόκ 5 στις 14 Ιουνίου του 1963 κι έκανε 81 περιστροφές γύρω από τη Γη. Μετά από δυο μέρες, στις 16 Ιουνίου του 1963, στις 10.20' το πρωί, με το Βοστόκ 6, εκτοξεύτηκε και η Βαλεντίνα, που έκανε 48 περιστροφές. Όταν μπήκε σε τροχιά, ο επίγειος σταθμός έπιασε τη γεμάτη συγκίνηση τρεμάμενη φωνή της:

«Εδώ Γλάρος! Είμαι καλά και χαρούμενη. Βλέπω τον ορίζοντα, μια ωχρή γαλάζια λουριδα. Είναι η Γη. Πόσο ωραία είναι!».

Τα δυο διαστημόπλοια προσγειώθηκαν ομαλά. Λίγο καιρό αργότερα, ο σοβιετικός σταθμός διαστημικών πτήσεων γιόρταζε τους γάμους της Βαλεντίνα Τερέσκοβα με τον Αντριάν Νικολάγιεφ.

Θα ακολουθούσαν ακόμα πιο τολμηρά βήματα: Ο περίπατος στο διάστημα από τους Σοβιετικούς και η «απόβαση στη Σελήνη» από τους Αμερικανούς.

(Έθνος, 8.4.1999) (τελευταία επεξεργασία, 2.3.2009)